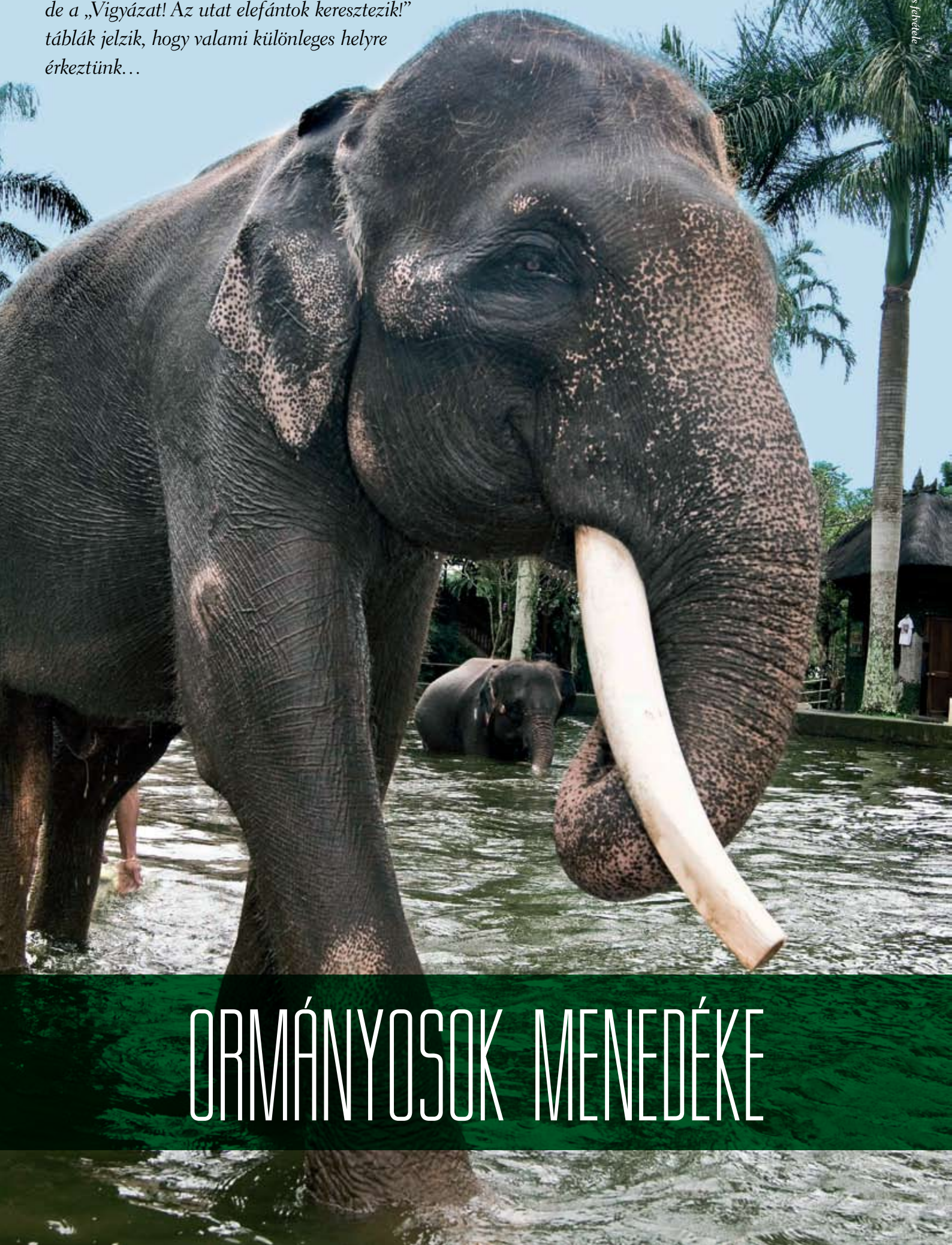

*Balin járunk, a turisták által kevésbé ismert belső dombvidéken,
Taro környékén. A környék templomi szoborkészítőiről nevezetes,
de a „Vigyázat! Az utat elefántok keresztezik!”
táblák jelzik, hogy valami különleges helyre
érkeztünk...*

ORMÁNYOSOK MENEDÉKE

„A világ legjobb elefánparkja.”
Steve Irwin

Elephant
Safari
Park
Taro-Bali

Bali rögtön megigézi az idelátogatókat, sőt, sokakat egyenesen letelepedésre csábít. Így érkezett 1980-ban Ausztráliából Nigel Mason, aki helyi feleségével karöltve éttermet nyitott, majd kalandtúrákat és vadvízi evezéseket szervezett. Közben persze sokat kirándult, és egyik útja során az útszélén dolgozó elefántokat pillantott meg. Az Ázsia-szerte dolgozó kb. 15000 elefánt egy kisebb csoportja volt ez, akik nem tűntek túl vidámnak, sőt kifejezetten rossz bőrben voltak, így Nigel arra az elhatározásra jutott, hogy megszerzi őket, és elefántmenhelyet létesít, ahol jobb körülményeket tud biztosítani ezeknek az értelmes vastagbőrűeknek.

A menhely végleges helyéül a tengerparti turistanegyedektől távol eső, de kevésbé szeles Taro falu környékét választották. Hatalmas munka kezdődött, és 1997-ben az egykori rizsföldön, mindössze egymillió

dolláros beruházással, az elefántok igényeit is kielégítő trópusi botanikuskeretet varázsoltak, amely ma a világ legnagyobb szumátrai elefántcsordájának otthona. Az Elefánt Szafari Park hivatalosan 2000-ben nyílt meg, azzal a céllal, hogy elhelyezze és bemutassa a korábban állami menhelyeken tengődő elefántokat.

Riau tartományban, a szumátrai erdőirtások központjában egyre nagyobb gondot okoz az életterüket vesztett elefántok mezőgazdasági kártétele, ezért az indonéz kormány az állatok befogása és állami telepekre szállítása mellett döntött. Napjainkban kb. 700 elefánt él az öt állami menhelyen, nagyon rossz körülmények között. Visszatelepítésükre nincs hely, a sziget erdeinek zöme mára eltűnt, a maradék is csak Szumátra 10%-át borítja.

A telepek állatorvosi és szakmai irányítását, valamint a pawangok (az indonézek így nevezik az elefánthajcsárt, a mahoutot) képzését a Nemzetközi Elefánt Alapítvány (International Elephant Foundation) végzi. Nigel Mason elképzelése szerint a turisták által alig látogatott Szumátrán elég nehéz egy menhelyet fenntartani, ezért az állatok közül kiválasztott pár példányt, hogy a nagyobb publicitást élvező Bali szigetén lévő Elefánt Szafari Parkba szállítsa őket. Először a már említett kilenc, majd újabb nyolc példány érkezett, amit

A JUMBO HADMŰVELET

Az indonéz szigetvilág legnyugatibb tagján, Szumátra szigetén az elefántok 65%-át irtották ki az elmúlt pár évtizedben, a jelenlegi állomány 2000-2700 példány lehet. A vadon élő állomány megmentésén a Vadvédelmi Társaság (Wildlife Conservation Society, WCS) dolgozik, de előrejelzéseik szerint egyes nemzeti parkok területének közel 70%-a hamarosan mezőgazdasági művelés alá kerül.

2004-ben további tíz követett. Jelenleg 27 példányt, köztük hét bikát tartanak itt. A legidősebb elefántjuk 45 éves, a nőstények közül kettő pillanatnyilag vemhes.

A legutóbb érkezett tíz elefánt szállítása volt talán a legnehezebb. Az „Operation Jumbo” („Jumbo hadművelet”) keretében három szigeten át, 3000 kilométert közúton és kompokon megtéve, folyamatos szállítás keretében, négy nap alatt érték ide. A mentésre így is két évet várni kel-

Bizottság Balázs felvételei

lett. Ennek oka a bürokrácia, továbbá az út előtt közvetlenül Balin történt bombamerényletek és az ezt követően kialakult politikai zűrzavar volt. Az út viszontagságairól az *Animal Planet* tévétársaság filmet is forgatott.

ISMERETLEN AZ UNALOM

A korábban munkára idomított elefántok igénylik a folyamatos foglalkoztatást, ezért a látogatókat bemutatók és „elefántszafari” várja. Minden elefánthoz saját ápoló tartozik, ezt kiegészítve további 10 kisegítő ápoló dolgozik velük. A szumátrai mentés során az állatokat jól ismerő pawangok közül is elhoztak párat; őket lassan felváltják a helyben képzett ápolók, köztük pár fiatal balinéz lány is. Habár az ápolók kezéből nem hiányzik az elefántösztöke, ezt csak ritkán használják: a feladatokat jutalomfaldalattal díjazzák, ez a fő koncepció.

távolságra kialakított, speciális talajjal borított, kör alakú helyükre kísérik, és a biztonság kedvéért le is láncolják őket. Ez bevett módszer az állatkerti példányok esetében is. A fiatalabb elefántokkal napi négy rövid, de látványos bemutatót tartanak, amíg a többi példány „felnýergelve” várja a hátukra szerelt kosárba ülő vendégeket.

A túra a menhely területén kívül, a helyi lakosok ültetvényei mentén halad, de kiépítését, növényesítését a Szafari Park végezte. Nagy figyelmet szentelnek a helyi közösség bevonásába is, ezért a földjükön áthaladó minden túra során elefántonként egy dollárnak megfelelő összeget a faluközösségnek adnak, továbbá karbantartási munkákkal bízzák meg őket. A túra az étterem előtti hatalmas medencénél ér véget, ahol az ebédjüket fogyasztó vendégek a vízben játszó elefántok látványában gyönyörködhetnek. Természetesen nagy

Elephant Safari Park archív

AZ ÁZSIAI ELEFÁNT (*ELEPHAS MAXIMUS*) ALFAJAI

<i>E. M. INDICUS</i>	INDIAI ELEFÁNT
<i>E. M. HIRSUTUS</i>	MALÁJ ELEFÁNT
<i>E. M. MAXIMUS</i>	SRÍ LANKA-I ELEFÁNT
<i>E. M. SUMATRANUS</i>	SZUMÁTRAI ELEFÁNT

Az állatok valóban „vidámnak” tűnnek, amihez többek között az is hozzájárul, hogy a dollármilliókért létesített és precízen megtervezett, 3,7 hektáros komplexumból teljesen hiányoznak a rácsok. Nincs közös kifutó: az elefántokat szinte egész nap együtt mozgatják és fürdetik, de az etetési időre az egymástól megfelelő

hangsúlyt fektetnek az állatok megfelelő táplálására is, így az eleség zömét elefántfű, kókuszpálma-lelél, banánlelél és egyéb növényi lombok alkotják. Ezenkívül többek között édesburgonya, káposzta, alma és répa szerepel még az étlapjukon. Az állatorvosi felügyelet folyamatos, jelenleg egy jól felszerelt laboratórium és a vemhes

Elephant Safari Park archiv

nőstényeknek elkülönített rész kiépítésén dolgoznak.

EMLÉKTÁRGYAK KICSINY BOLTJA

Mint a fentiekből is látszik, a Szafari Park fenntartása és az elefántok bemutatása csak profi módon történhet, amit a világ legjobb luxusszállásai közé sorolt hotel és „spa”, az éjszakai szafari és a kiegészítő kalandtúrák bevételeiből finanszíroznak. A hely népszerűségére mi sem jellemzőbb, mint hogy neves sztárok és hírességek, köztük a cikk bevezető idézetét adó természetvédő, *Steve Irwin* is meglátogatta a parkot. Az itteniek az ismeretterjesztést is fontos feladatuknak érzik: a bejáratnál felállított információs táblák az elefántok biológiáját és természetvédelmi helyzetét mutatják be, a múzeum ezerdarabos gyűjteménye pedig az elefántokkal kapcsolatos kövü-

leteket, néprajzi tárgyakat és műkincseket vonultatja fel. Ez egyben jó befektetés is, amit a kiállítás felét adó mamutcsontok és egyéb ritkaságok is alátámasztanak. Az ajándékboltban még elefántcsont-faragás is kapható, ami elsőre ellentmondásnak tűnik, de ismerve a turisták ezirányú késztetését, a park vezetősége úgy döntött, hogy eme nemzetközileg bevált és elfogadott módon küzd az elefántcsont-kereskedelem ellen. A boltban ugyanis csak mamutcsont-faragások kaphatók, amelyeknek nyersanyagát Alaszkából és Szibériából szerzik be, majd

helyi mesteremberekkel faragtatják ki, helyi stílusban. Kihalt faj lévén, a mamut csontja és az ebből készült termékek megfelelő igazolással szabadon szállíthatók, a vevő pedig még örül is, hogy különlegesebb elefántcsontot vásárolt, és feltehetően nem veszi meg a máshol illegálisan árult elefántcsont-faragásokat.

A Park elefántjai nemcsak izomerejükkel és látványukkal keresik meg a jólétüket biztosító pénzt. 1998-ban két orosz származású, jelenleg New Yorkban élő absztrakt festőművész, *Vitaly Komar* és *Alexander Melamid* érkezett ide, hogy a tehetségesnek ítélt egyedek festészetét ko-

ordinálja. Akárcsak a főemlősök, az elefántok is könnyen megtaníthatók arra, hogy az ormányukba adott ecsettel szabályos (vagy épp szabálytalan) vonalakat fessenek, hogy alkotásaik később az ajándékboltban 95 dolláros áron, a kivételesen szépek pedig a nagynevű *Christie's* aukciós ház árverésein találjanak gazdára. A minimális befektetéssel fialt pénzből a vadon vagy más menhelyeken élő elefántok védelmét támogatják, amit a *Szumátrai Elefánt Alapítvány* koordinál. Ezek után talán nem meglepő, hogy a hely valóban a világ legjobb menhelye, amely még az *Állatkeretek Világszövetségének* (WAZA) tagságát is kiérdemelte.

Buzás Balázs
(balazsbuzas.com)

további információk:

www.baliadventuretours.com/elephant_foundation.htm - Elephant Safari Park,
Taro elephantconservation.org - International Elephant Foundation